

Център за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства

гр. София 1797, бул. „Г.М. Димитров“ 52А, ет.1, <http://coiduem.mon.bg>, e-mail: coiduem@mon.bg

ПРОЕКТ

ПРОГРАМА

ЗА ДЕЙНОСТТА НА ЦЕНТЪРА ЗА ОБРАЗОВАТЕЛНА ИНТЕГРАЦИЯ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ ОТ ЕТНИЧЕСКИТЕ МАЛЦИНСТВА ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 Г.

ВЪВЕДЕНИЕ

Центърът за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства (ЦОИДУЕМ) е създаден да подпомага дейността на Министерството на образованието и науката (МОН) по провеждане на политиката за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства, чрез разработване, изпълнение, финансиране и подкрепа на проекти. Те имат за цел насърчаване на равния достъп до качествено образование, подобряване на резултатите от образователния процес на децата и учениците от етническите малцинства в България и ефективния им обхват и задържане и реинтеграция в образователната система съобразно Правилника за устройството, дейността и организацията на работа (ПУДОР) на ЦОИДУЕМ за реализирането на стратегическите цели на Стратегията за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства (2015-2020), наричана по-нататък Стратегията. Чрез досегашната практика на ЦОИДУЕМ в образователната система са установени устойчиви добри практики и модели, реализирани по съответните приоритети от образователните институции, общините, РУО, държавните висши училища в партньорство с неправителствени организации за осигуряване на условия в образователната среда за съвместно възпитание и обучение на деца и ученици с различен етнически произход в образователните институции. Тези практики са за: осигуряване на допълнителна образователна подготовка на изоставачи ученици чрез разработване и въвеждане в детските градини и в училищата на програми за възпитание и обучение, съобразени с културната идентичност на различните етнически малцинства; въвеждане на модели за взаимодействие между родителите с различна етническа принадлежност за осъществяване на образователната интеграция на децата и учениците; осигуряване на квалификационни дейности за усъвършенстване на

уменията и познанията на педагогическите специалисти за работа в мултикултурна и мултиетническа среда и не на последно място – за реализиране на изследователски дейности, за мониторинг и оценка на въздействието на прилаганите на политиката за образователна интеграция.

Съобразно развитието на образователно-интеграционната политика за децата и учениците от етническите малцинствата и ефективното ѝ изпълнение и на основание чл. 10, т. 10 от ПМС № 4/11.01.2005 г. все по-наложително се установява необходимостта в дейността на ЦОИДУЕМ да се осигури административен и финансов капацитет за изпълнение на направление „Мониторинг и оценка на въздействието от прилаганите мерки за образователна интеграция“. Извършването на аналитично-прогнозни дейности за измерване степента на въздействието и ефективността на реализираните мерки и на изпълнените приоритети е установена необходимост. Тази необходимост се доказва и от потребността за прилагане на диференциран подход при отчитане на развитието и спецификата на образователно-интеграционния процес както в групите деца и ученици от различните етнически малцинства, така и в съответствие със спецификата на регионите, населените места и вида образователна институция. Развитието на аналитично-прогнозната дейност ще допринесе за повишена ефективност на планирането, наблюдението и отчитането на цялостното въздействие и ефективност на реализацията на Стратегията. По-ефективното изпълнение от ЦОИДУЕМ на направление „Мониторинг и оценка на въздействието от прилаганите мерки за образователна интеграция“ цели и ще осигурява и гарантира яснота на отговорностите и олекотяване на административната тежест в администрацията на МОН.

Основополагаща философия, заложена в новия програмен период, е прилагането на политики за устойчиво развитие на образователно и институционално равнище, свързани с превръщане на образователните институции в място, където хуманистичните традиции могат да бъдат съхранени и осъществени чрез взаимоотношенията между всички участници в образователния процес, формирайки качества като уважение, емпатия, доверие, приемане и зачитане на различията, като потенциален човешки ресурс, изграждане на демократичните ценности и нагласи за образователното и личностното развитие, чрез положително взаимодействие. Концепцията, заложена в планирането на настоящия програмен период, се обосновава на систематичен анализ на досегашната практика, годишните оценки за ефекта и степента на постигане на стратегическите цели, резултатите от изпълнението на годишните конкурсни процедури по приоритети, констатациите от годишните доклади

за дейността на ЦОИДУЕМ и не на последно място – от изпълнението на актуалните политики на МОН в процеса на образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства.

Като устойчиво установено звено в системата на МОН за реализиране на националната политика по отношение на образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства, ЦОИДУЕМ отчита условията за изпълнението ѝ и новите реалности. Осигуряването на ефективност и реалистичност на мерките е съобразено с нововъзникнали фактори, създаващи допълнително възпрепятстващи условия за реализиране на мерките. В основните констатации в доклада на Европейската комисия за 2017 година „Мониторинг на образованието и обучението в България“ са изведени няколко извода. Посочва се, че продължава тенденцията „Образователните резултати да са тясно свързани със социално-икономическия контекст“, както и че ниските образователни резултати са най-широкоразпространени сред учениците в неравностойно положение. Съществен е и изводът, че недостатъчно ефективната интеграция на ромите в образователната система възпрепятства тяхното социално-икономическо приобщаване. Наред с унаследени във времето проблеми като сегрегацията, формите на дискриминация, някои консервативни традиции, понижаващи значението на ценността на образованието, ниския образователен статус и недостатъчния възпитателен потенциал на семействата, наред с актуални негативни фактори, въздействащи върху образователната интеграция на децата и учениците от етническите малцинства, се явяват и нови: разширяващият се процес на вторична сегрегация на образователни институции, повишената зависимост на образователното развитие от социално-икономически фактори, вътрешната и външната миграция. Те всички заедно и поотделно повишават значението и въздействието на уязвимостта за образователното развитие. В тази връзка планирането на настоящия програмен период цели и осигуряване на приемственост на процеса, съобразен с тези тенденции и с факта, че предстои актуализиране на стратегическите документи, свързани с образователната интеграция на деца и ученици от етническите малцинства.

Планираните приоритети в новия програмен период са съобразени и са във взаимна обусловеност с Целите на администрацията на МОН за 2018 година: Стратегическа цел 3: Утвърждаване на равнопоставеността, социалното сближаване и активното гражданско участие, конкретно в изпълнение на стратегическите цели, 3.7. Пълноценна социализация на децата и учениците от етническите малцинства, 3.10. Гарантиране на равен достъп до качествено образование за децата и учениците от

етническите малцинства, 3.11. Подобряване на образователните резултати на учениците от ромски произход от гимназиална степен на образование, съдействие за успешното им завършване на средно образование и мотивация да продължат образованието си във висши учебни училища.

За осигуряване на системност в изпълнението на националните политики за образователна интеграция се осъществява интегриран подход, разбран като взаимодействие между всички заинтересовани страни - държавните институции, местната власт и неправителствените организации (НПО). Планираните мерки са общи (прилагани спрямо всички деца и ученици от етнически произход въз основа на анализ на образователната ситуация) и специфични (прилагани в зависимост от установени чрез анализ на образователната ситуация и статистически данни специфични потребности на отделна етническа група). Те са насочени към основните участници в образователния процес: деца и ученици, педагогически специалисти в детски градини, училища и обслужващи звена в образователната системата, родители, училищни настоятелства, както и към общините и Регионалните управления на образованието (РУО).

В програмния период 2019-2021 г. ЦОИДУЕМ ще продължи изпълнението на политиките за образователна интеграция, които са резултат от анализа на конкретната образователна ситуация и са съобразени както с националните, така и с международните стандарти в областта на правата на децата и правата на лица, принадлежащи към етническите малцинства, към които Република България е присъединена. Реализирането им ще бъде съобразено и с препоръките в мониторинговите доклади на наблюдаващия орган по изпълнението на Рамковата конвенция за защита на националните малцинства и на съответните резолюции на Комитета на министрите на Съвета на Европа, както и с мониторинговите доклади на Европейската комисия за образованието и обучението в България.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

Дейността на Центъра се основава на стратегически цели, формиращи политиките за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства, определени в Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите 2012-2020 г. и Плана за действие за нейното изпълнение; Стратегията за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства (2015-2020) и Плана за действие по изпълнението ѝ; Стратегията за намаляване дела на преждевременно

напусналите образователната система (2013-2020); ПМС 100 от 08.06.2018 година за Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст; Наредба № 13 от 21 септември 2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.

Програмата за дейността на Центъра за периода 2019-2021 г. отразява проблематиката и направленията, свързани с образователната интеграция на децата и учениците от етническите малцинства, залегнали в Стратегията за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства (2015-2020) и подпомага нейното реализиране. Същевременно чрез интегриран подход при изпълнението на приоритетите ще се утвърдят и развият, с цялата си актуалност, интеркултурното и гражданското образование, обхватът, задържането и реинтеграцията на децата и учениците от етническите малцинства, в контекста на ново утвърдените политики на МОН. В новия програмен период са планирани приоритети, които наред със спецификата на процеса на образователната интеграция, съдържат и взаимна обусловеност с изпълнението на националната образователна политика. Целта е комплексно въздействие както за образователно-интеграционното развитие, така и за личностното развитие и ефективното социализиране на децата и учениците от етническите малцинства.

Съобразно Стратегията за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства (2015-2020), считано до 2020 година, ще продължи изпълнението на следните стратегически цели:

Стратегическа цел 1. Пълноценна социализация на деца и ученици от етническите малцинства.

Стратегическа цел 2. Гарантиране на равен достъп до качествено образование за децата и учениците от етническите малцинства.

Стратегическа цел 3. Утвърждаване на интеркултурното образование като неотменна част от процеса на модернизация на българската образователна система.

Стратегическа цел 4. Съхраняване и развиване на културната идентичност на децата и учениците от етническите малцинства.

НАПРАВЛЕНИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПОЛИТИКИТЕ ЗА ОБРАЗОВАТЕЛНА ИНТЕГРАЦИЯ

В изпълнение на Стратегията и съобразно функционалните си компетентности ЦОИДУЕМ ще съсредоточи дейността си по три основни направления:

- 1. Разработване и изпълнение на проекти чрез участие в конкурси за привличане на средства извън държавния бюджет.**
- 2. Реализиране на мерки, свързани със стратегическите цели на Стратегията за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства.**
- 3. Мониторинг и оценка на въздействието на мерките за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства чрез аналитично-прогнозни дейности за планиране, наблюдение и отчитане на изпълнението им.**

Направление 1. Разработване и изпълнение на проекти чрез участие в конкурси за привличане на средства извън държавния бюджет.

В новия програмен период 2019-2021 година, с оглед разширената и усложнена проблематика на процеса на образователна интеграция, в дейността на Центъра се предвижда да се повишат ефективността и ефикасността на мерките за изпълнението на политиките за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства. В тази връзка една от основните задачи на Центъра е да привлича допълнителни ресурси от различни донори и да осигури необходимото допълващо финансиране за осигуряване на финансов капацитет за изпълнение на стратегическите цели и планираните приоритети. Разпределението на средствата от донори по приоритети и графикът за тяхното разходване ще зависят и от волята на донорите. В този смисъл графикът на конкурсите, по които ще се финансират проекти с донорски средства, ще зависи от условията, при които са предоставени тези средства. Част от средствата от държавния бюджет ще се използват приоритетно за допълващо финансиране на донорските средства, когато това се изисква, но се очаква основната част от бюджетните средства да бъде използвана за организиране на самостоятелни конкурсни процедури за реализиране на посочените по-долу приоритети.

В тази връзка ЦОИДУЕМ планира през новия програмен период да разработи и кандидатства с проекти към:

- Ромски образователен фонд, Унгария, „Ранно детско развитие“, свързани с актуалните политики на МОН и приоритетите на РОФ;
- ОП НОИР – Приоритетна ос 3 „Образователна среда за активно социално приобщаване“. Към настоящия момент ЦОИДУЕМ е партньор по проект „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование“;
- Програма „Еразъм +“ – Ключова дейност 2 „Сътрудничество за иновации и обмен на добри практики“. ЦОИДУЕМ изпълнява проект „Хъб“ - Интеграция на етническите малцинства в училище“ и е партньор по проект „Education for Media Literacy in Digital Environment – Образование за медийна грамотност в цифровата среда“;
- Програма "Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи", Финансов механизъм на европейското икономическо пространство (ФМ на ЕИП);
- ЦОИДУЕМ участва във финансирането и изпълнението на проект по Българо-швейцарската програма за сътрудничество, в рамките на тематичен фонд „Фонд за реформи, свързани с включването на ромите и другите уязвими групи“ и по-специално програмата „Насърчаване на социалното включване на ромите и други уязвими групи“;
- Национална програма „Подпомагане на общини за реализиране на дейности за образователна десегрегация“.

Направление 2. Реализиране на мерки, свързани със стратегическите цели на Стратегията за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства.

Съобразно чл. 5, ал. 3 и чл. 6 от ПУДОР на ЦОИДУЕМ средствата се разходват за финансиране на организирани от Центъра самостоятелни конкурсни процедури за реализиране на проекти, гарантиращи изпълнение на приоритетите, одобрени в Програмата за дейността на ЦОИДУЕМ за съответния програмен период и за допълващо финансиране за изпълнение на проекти от ЦОИДУЕМ с донорските средства, когато това се изисква.

Направление 3. Мониторинг и оценка на въздействието на мерките за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства чрез аналитично-прогнозни дейности за планиране, наблюдение и отчитане на изпълнението им.

Развитието, утвърждаването и повишаването на ефективността на политиките за образователна интеграция, реализирани чрез дейността на ЦОИДУЕМ, във все по-голяма степен изискват яснота и прогнозируемост на инвестициите, ясно отчитане напредъка по изпълнението на Програмата за дейността на ЦОИДУЕМ и на приоритетите и мерките съгласно заложените показатели за изпълнение. В тази връзка и на основание Раздел II, чл. 22 от ПУДОР на ЦОИДУЕМ функционира система за отчетност, наблюдение и оценка на дейността, но е насочена предимно към мониторинг на проектните дейности, осъществявани по проектите от конкурсните процедури. За подобряване ефективността на дейностите по това направление е необходимо:

- усъвършенстване и разширяване на системата чрез осигуряване на допълнителен финансов ресурс и административен капацитет за реализиране на аналитично-прогнозни дейности, които ще допринесат за ефективно планиране и устойчиво въздействие на реализираните политики и мерки;
- допълване на системата с извършване на независими проучвания относно въздействието на мерките, като по този начин система за отчетност, наблюдение и оценка ще подпомага ефективността на цялостната образователна интеграционна политика на МОН, насочена към децата и учениците от етническите малцинства;
- изграждане и поддържане на регистър на образователните медиатори;
- създаване на електронна платформа за образователна интеграция с три компонента: ефикасен обмен на опит (национален и международен), виртуално методическо „пространство” с електронна библиотека, форум за консултации и споделяне на добри практики от учители и директори на образователните институции.

За реализиране на заложените стратегическите цели на Стратегията за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства (2015-2020), Плана за действие по нейното изпълнение и за реализиране на направленията от настоящата програма са формулирани и определени следните водещи приоритети за програмния период 2019-2021 година:

Приоритет 1: Реализиране на форми на взаимодействие между децата и учениците от различен етнически произход за утвърждаването на межкултурните ценности и многообразието в образователната среда, за изграждане и възпитаване у подрастващите

на социокултурен модел на поведение, основан на поведенчески модели за взаимен хуманизъм и толерантност.

Приоритет 2: Реализиране на интегрирани дейности за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства в уязвимо положение чрез осигуряване на ефективен процес на обхват, задържане и реинтеграцията им в образователната система.

Приоритет 3: Реализиране на ефективна образователна интеграция и пълноценна социализация на деца и ученици от етническите малцинства чрез осъществяване на дейности за мобилност за ученици, учители и родители.

Приоритет 4: Реализиране на форми на взаимодействия между родители от различен етнически произход за създаване на благоприятна мултикултурна образователната среда, способстваща за ефективна образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства.

Приоритет 5: Реализиране на дейности за десегрегация на сегрегирани образователни институции и за създаване на условия за реализиране на мерки за превенция, предотвратяване и преодоляване процеса на вторична сегрегация.

Центърът ще финансира проекти, насочени към описаните приоритети, със следните дейности към тях:

Приоритет 1: Реализиране на форми на взаимодействие между децата и учениците от различен етнически произход за утвърждаването на межкултурните ценности и многообразието в образователната среда за изграждане и възпитаване у подрастващите на социокултурен модел на поведение, основан на поведенчески модели за взаимен хуманизъм и толерантност.

1. Дейности, насочени към разработване и въвеждане в детските градини и в училищата на програми, съобразени с културите на различните етнически малцинства и насочени към запазване на културната идентичност.

2. Дейности, подкрепящи въвеждането на разнообразни форми на интеркултурно образование в държавните и общинските детски градини, училища и обслужващи звена.

3. Извънкласни дейности с деца и ученици от етническите малцинства с елементи на гражданско образование, насочени към усвояване на социални знания за откриване и култивиране на собственото „АЗ“, формиране на чувство за идентичност и национално самосъзнание и толерантно отношение към индивидуалните и културните различия.

4. Изследователски дейности, извършвани от учениците, свързани с културното многообразие на етническите малцинства и междуетническата интеграция на децата и учениците от етническите малцинства.
5. Интерактивни дейности за повишаване чувствителността на учениците спрямо дискриминационните прояви и за повишаване на знанията и уменията за преодоляване на съществуващи негативни нагласи и стереотипи.

Показатели за изпълнение:

1. Брой разработени и въведени програми за образователна дейност в детските градини и в училищата, съобразени с културите на различните етнически малцинства – 20;
2. Брой деца и ученици и от мнозинството, и от етническите малцинства, които са се включили в дейности по преодоляване на негативни стереотипи и дискриминационни нагласи – общо 2800;
3. Брой учители, директори и други педагогически специалисти, които са се включили в дейности по преодоляване на негативни стереотипи и дискриминационни нагласи - 400;
4. Брой проведени извънкласни дейности, насочени към усвояване на знания с елементи на гражданско образование – 48;
5. Брой въведени форми за интеркултурно образование в държавните и общинските детски градини, училища и обслужващи звена - 48.

Приоритет 2: Реализиране на интегрирани дейности за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства в уязвимо положение чрез осигуряване на ефективен процес на обхват, задържане и реинтеграцията им в образователната система.

1. Дейности, чрез които се осигурява допълнителна работа с ученици от етническите малцинства в уязвимо социално положение, застрашени от отпадане и/или преждевременно напускане на училище.
2. Дейности, насочени към пълен обхват и задържане на деца и ученици от етническите малцинства в образователната система, чрез осъществяване на извънкласни дейности, занимания по интереси и организиран отпих и спорт в мултикултурна образователна среда.

3. Дейности за подобряване на образователните резултати на децата и учениците от етническите малцинства, върнати в образователната система в резултат на Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст и за осигуряване на условия за ефективната им реинтеграция в образователната система.

4. Дейности за ученици от етническите малцинства в уязвимо социално положение за подкрепа на продължаване на образованието им в гимназиален етап.

5. Дейности, включващи специализирана работа за информиране, мотивиране и подготовка на ученици от етническите малцинства в гимназиална степен за продължаване на образованието си във висшите училища.

Показатели за изпълнение:

1. Брой дейности за връщане на отпадналите ученици в училище и подобряване на образователните им резултати - 60;

2. Брой обхванати деца в детски градини, в които се изпълняват мерки за по-пълно обхващане и задържане на деца между 3- и 6/7-годишна възраст от етническите малцинства в образователната система - 300;

3. Брой педагогически специалисти, включени в изпълнение на дейности за ефективна реинтеграция на деца и ученици, върнати в образователната система - 200;

4. Брой ученици от етническите малцинства с подобрени образователни резултати - 400;

5. Брой деца и ученици, реинтегрирани в образователната система - 400;

6. Брой ученици от етническите малцинства в социално уязвимо положение, подкрепени за продължаване на образованието им в гимназиален етап - 90;

7. Брой ученици от гимназиална степен, включени в дейности за информиране, мотивиране и подготовка за продължаване на образованието си във висши училища - 50;

8. Брой ученици в гимназиален курс на обучение, кандидатствали във ВУЗ – 30;

9. Брой ученици, кандидатствали и приети във ВУЗ - 20.

Приоритет 3: Реализиране на ефективна образователна интеграция и пълноценна социализация на деца и ученици от етническите малцинства чрез осъществяване на дейности за мобилност за ученици, учители и родители.

1. Дейности на местната власт, насърчаващи съвместно участие на ученици от образователни институции с преобладаващи ученици от етническите малцинства и образователни институции с ученици от мнозинството в организирани културно-образователни мероприятия с обществено значение.
2. **Съвместни дейности между образователните институции, намиращи се в близост до райони, известни с присъствие на компактно малцинствено население и образователни институции с преобладаващ брой деца и ученици от мнозинството.**
3. Дейности по мобилност на педагогическите специалисти и ученици от образователни институции с преобладаващ брой деца и ученици от етническите малцинства за ефикасен педагогически обмен на опит с педагогически специалисти от образователни институции с деца и ученици от мнозинството, съчетани със съвместни дейности между съответните деца и ученици.
4. **Дейности, осигуряващи форми на наставничество¹ между ученици от етнически произход с ученици от мнозинството, обучаващи се в несегрегирани образователни институции.**

Показатели за изпълнение:

1. Брой реализирани съвместни дейности между образователни институции, включващи деца и ученици от етническите малцинства и деца и ученици от мнозинството - 60;
2. Брой форми на наставничество между ученици от етническите малцинства с ученици от мнозинството - 60;
3. Брой приложени практики от педагогически специалисти, участвали в педагогически обмени - 30;
4. Брой осъществени форми на наставничество между ученици от етнически малцинства с ученици от мнозинството, обучаващи се в несегрегирани образователни институции - 60;
5. Брой включени в дейности за мобилност:
  - педагогически специалисти – 300;

---

¹ Наставничеството е помощ от един човек към друг при преминаване през значителни преходи в човешкия живот, например придобиване на знания и умения, намиране на работа, социално интегриране, начин на мислене, като наставникът е този, който подпомага наставявания при осъществяването на тази промяна. Наставникът служи като модел на подражание.

- деца/ученици – 2 000;
- родители – 250.

Приоритет 4: Реализиране на форми на взаимодействия между родители от различен етнически произход за създаване на благоприятна мултикултурна среда, способстваща за ефективна образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства.

1. Дейности, свързани с подготовката на родителите за осъществяване на образователната интеграция на децата и учениците.
2. Дейности за организиране на алтернативни форми на взаимодействие на образователни институции с родителската общност за привличане и ангажиране в процеса на обхващане, задържане и реинтеграция на деца и ученици от етническите малцинства в системата на предучилищното и училищното образование.
3. Дейности за работа с родителите от мнозинството и с такива от етническите малцинства за повишаване на чувствителността към дискриминационните прояви и за усвояване знания и умения относно преодоляването на негативните стереотипи и дискриминационните нагласи.
4. Дейности за психолого-педагогическо и социално-комуникативно приобщаване на родители от етнически малцинства към образователната среда и за създаване на мотивация у тях за образованието на техните деца.

Показатели за изпълнение:

1. Брой родители, обхванати в различни форми за взаимно опознаване на различните етнически групи - 2000;
2. Брой организирани алтернативни форма на взаимодействие между родителите и образователните институции с цел привличането и ангажирането им в процеса на обхващане, задържане и реинтеграция на деца и ученици от етнически произход в системата на предучилищното и училищното образование - 60;
3. Брой организирани дейности за родителите от етническите малцинства за психолого-педагогическо и социално-комуникативно приобщаване към образователната среда - 60;
4. Брой организирани дейности за родители за повишаване на чувствителността към дискриминационните прояви и за усвояване знания и умения относно преодоляването на негативните стереотипи и дискриминационните нагласи - 65;

5. Брой родители, включени в дейности, свързани с подготовката им за осъществяване на образователната интеграция на децата и учениците им - 2000.

Приоритет 5: Реализиране на дейности за десеграция на сегрегирани образователни институции и за създаване на условия за реализиране на мерки за превенция, предотвратяване и преодоляване на процеса на вторична сегрегация.

1. Дейности, насочени към превенция, предотвратяване и преодоляване на вторичната сегрегация съобразно спецификата на образователната институция и населеното място.
2. Дейности за подкрепа на качеството на образование и достъпа до образование в училища, които са единствени в населено място чрез прилагане на педагогически иновации в мултикултурна среда, подпомагащи превенцията на вторичната сегрегация и десеграционния процес.
3. Дейности, насърчаващи и подпомагащи провеждането на общински политики за десеграцията на установени като сегрегирани образователни институции и дейности за превенция и преодоляване процеса на вторична сегрегация.

Показатели за изпълнение:

1. Брой на деца/ученици, трайно преместени от етнокултурна в мултикултурна образователна среда - 150;
2. Брой на деца/ученици, записани в мултикултурна образователна среда при наличие и на сегегирана в населеното място - 150;
3. Брой родители, включили децата си за обучение в мултикултурна образователна среда - 200;
4. Брой идентифицирани и закрити етнически обособени групи и паралелки в нарушение на ЗПУО (в резултат на изпълнение на приоритета) - 10;
5. Брой организирани и проведени дейности за преодоляване на съществуваща сегрегация в образователни институции - 60;
6. Брой организирани дейности за превенция или преодоляване на вторична сегрегация – 30.

Забележка: ЦОИДУЕМ изпълнява и Национална програма за подпомагане на общините за реализиране на дейности за образователна десеграция, по която ще

бъдат отчетени допълнителни показатели за изпълнение. Изпълнението включва и мониторинг по дейностите на Националната програма.

ИНДИКАТИВНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СРЕДСТВАТА ПО ПРИОРИТЕТИ, ГОДИНИ И ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ

ТРИГОДИШНА ПРОГРАМА				
ИНДИКАТИВНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СРЕДСТВАТА ПО ПРИОРИТЕТИ, ГОДИНИ И ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ				
	2019 год.	2020 год.	2021 год.	Общо
ПРИОРИТЕТ 1 "Реализиране на форми на взаимодействие между децата и учениците от различен етнически произход за утвърждаването на межкултурните ценности и многообразието в образователната среда, за изграждане и възпитаване у подрастващите на социокултурен модел на поведение, основан на поведенчески модели за взаимен хуманизъм и толерантност".				
ОТ ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ	258 300 лв	260 625 лв	260 625 лв	779 550 лв
ПРОГРАМА "МЕСТНО РАЗВИТИЕ, НАМАЛЯВАНЕ НА БЕДНОСТТА И ПОДОБРЕНО ВКЛЮЧВАНЕ НА УЯЗВИМИ ГРУПИ", ФМ на БИП		200 000 лв	100 000 лв	300 000 лв
ПРИОРИТЕТ 2 "Реализиране на интегрирани дейности за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства в уязвимо положение чрез осигуряване на ефективен процес на обхват, задържане и реинтеграцията им в образователната система".				
ОТ ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ	350 000 лв	352 325 лв	352 325 лв	1 054 650 лв
ОТ РОМСКИ ОБРАЗОВАТЕЛЕН ФОНД, "РАННО ДЕТСКО РАЗВИТИЕ"	200 000 лв	200 000 лв	200 000 лв	600 000 лв
ПРИОРИТЕТ 3 "Реализиране на ефективна образователна интеграция и пълноценна социализация на деца и ученици от етническите малцинства чрез осъществяване на дейности за мобилност за ученици, учители и родители".				
ОТ ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ	350 000 лв	352 325 лв	352 325 лв	1 054 650 лв
ОТ ЕРАЗЪМ: ПРОЕКТ "ETHNIC MINORITY INTEGRATION SCHOOL HUB - ХЪБ - ИНТЕГРАЦИЯ НА ЕТНИЧЕСКИТЕ МАЛЦИНСТВА В УЧИЛИЩЕ" И ПРОЕКТ "EDUCATION FOR MEDIA LITERACY IN DIGITAL ENVIRONMENT – ОБРАЗОВАНИЕ ЗА МЕДИЙНА ГРАМОТНОСТ В ЦИФРОВАТА СРЕДА"	93 000 лв	35 000 лв		128 000 лв
Приоритет 4: "Реализиране на форми на взаимодействие между родители от различен етнически произход за създаване на благоприятна мултикултурна образователната среда, способстваща за ефективна образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства".				
ОТ ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ	350 000 лв	352 325 лв	352 325 лв	1 054 650 лв
ОТ ОП НОИР "АКТИВНО ПРИОБЩАВАНЕ В СИСТЕМАТА НА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ"	259 446 лв	345 928 лв	112 026 лв	717 400 лв
БЪЛГАРО - ШВЕЙЦАРСКАТА ПРОГРАМА ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО			100 000 лв	100 000 лв
Приоритет 5: "Реализиране на дейности за десегрегация на сегрегирани образователни институции и за създаване на условия за реализиране на мерки за превенция, предотвратяване и преодоляване процеса на вторична сегрегация".				
ОТ ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ, В Т.Ч. НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА "ПОДПОМАГАНЕ НА ОБЩИНИ ЗА РЕАЛИЗИРАНЕ НА ДЕЙНОСТИ ЗА ОБРАЗОВАТЕЛНА ДЕСЕГРЕГАЦИЯ" В Т.Ч. МОНИТОРИНГ	1 000 000 лв	1 000 000 лв	1 000 000 лв	3 000 000 лв
Общо	2 860 746 лв	3 098 528 лв	2 829 626 лв	8 788 900 лв

ОСНОВНИ НАСОКИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ И ОЦЕНКА НА ПРОЕКТИ

Финансирането на проекти от Центъра се осъществява на конкурсен принцип. Всеки конкурс ще включва финансиране по един от изброените по-горе приоритети. Конкурсните процедури ще бъдат оповестявани с обявление на интернет страницата на Центъра най-малко 30 дни преди крайния срок за подаване на документи за кандидатстване. За популяризиране на конкурсите може да бъде използван и широк кръг от средства за масова информация.

Право да кандидатстват с проекти имат държавните и общинските детски градини, училищата и обслужващите звена в образователната система, регионалните управления на образованието, държавните висши училища и общините. Критериите за класиране на проектите ще насърчават както съвместното участие на посочените бюджетни организации, така и партньорството с юридически лица с нестопанска цел с опит в образователната интеграция на деца и ученици от етническите малцинства в съответния регион.

Финансирането, изпълнението и отчитането на дейностите по проекти, финансирани от Центъра, ще бъдат обвързани с посочените по-горе приоритети и показатели за изпълнение по всеки приоритет. Класирането на проектите, контролът и оценката на изпълнението им ще отчитат в каква степен проектните дейности съдействат за постигане на целите на съответния приоритет и целевите стойности по показателите за изпълнението, с които се е ангажирал бенефициентът. Целта на един такъв подход е дейността на Центъра да бъде насочена към резултатите, както и да се гарантира в максимална степен реализация на целите на Тригодишната програма.

С оглед повишаване отговорността и прозрачността на работата на Центъра ще се възлага извършването на одити и оценки за изпълнението на Тригодишната програма и на отделни конкурсни процедури.

Въз основа на отчетените стойности по показателите за изпълнение Центърът ще попълва системата за отчетност, наблюдение и оценка на дейността си. В изпълнение на чл. 23 от Правилника за устройството, дейността и организацията на работа на Центъра за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства всяка година до 30 април на интернет страницата на Центъра ще бъде публикуван годишен доклад за дейността му. Докладът ще съдържа:

- анализ за изпълнението на годишния план;
- информация за напредъка по изпълнението на Тригодишната програма по заложените показатели за изпълнение;
- финансова отчетност за дейността на Центъра;
- информация за извършените одити и външни оценки на дейността;
- списък на финансираните организации и размера на предоставените средства;
- информация за финансираните през годината проекти.